

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א
לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 222

תולדות תשע"ב

"לבן הארמי" (כה, כ)

בראשית רבה סג: ר' פנחס אמר: כתיב וילך פדנה ארם, מה תלמוד לומר אל לבן הארמי, מלמד שכלן כללן ברמאות.

דמותו של לבן הפכה לאות וסמל של הפכפכנות ואי ישר, ופחיתות מדרגת הרמאי ידועה ומוכרת לכל. לפיכך תמהו החסידים משהבחינו, כי עוד יותר ממה שהרחיק הרבי ר' יהושע מאוסטרובה את השקרנים מעליו, הוא הרחיק את הגאווותנים מלפניו.

כששאלוהו אודות הטעם למעשה זה, השיב לשואלים: הבדל מהותי קים בין השקרן לגאווותן, השקרן אינו מאמין בשקריו, ואלו הגאווותן מאמין גם מאמין בדמיונות הכוזב שלו, ואפילו מתגאה בשלהן. מן הראוי, אפוא, שבעל הגאווה יענש בכפלים...

"ויעתר לו ה'" (כה, כא)

ברש"י: נתפצר ונתפס ונתפתה לו.

מה הכונה? לשם מה היה צורך בכל זה?

באר הרב יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, שהרי בהמשך הפרשה (פסוק ל), על הפסוק "ויוזד יעקב נזיד... ויאמר עשו הלעיטני מן האדם האדם הזה", מביא רש"י מהמדרש, ש"אותו היום מת אברהם, שלא יראה את עשו בן בנו יוצא לתרבות רעה, ואין זו שיבה טובה שהבטיחו הקב"ה, לפיכך קצר הקב"ה חמש שנים משנותיו, שיצחק חי מאה ושמונים שנה וזה מאה שבעים וחמש שנה".

היוצא לנו מדברי המדרש, כי בגלל התפירותו של עשו נתקצרו שנותיו של אברהם בחמש שנים, ואם היה עשו יוצא לאויר העולם בזמנו, הינו מאחר יותר בחמש שנים, כפי שהיה עתיד להיות, היה אברהם ממלא שנותיו, ק"פ שנים כמו יצחק, ולמה נולד עשו חמש שנים לפני זמנו? כי הקב"ה נעתר לתפלתו של יצחק, שהפציר בה' לרפאות את רבקה מעקרותה והקדים את לידתו של עשיו בחמש שנים.

וחיזק הרב זוננפלד את דברי המדרש בגימטריא נפלאה: "ויעתר לו ה'" בגימטריא "חמש שנים".

וכאשר נכדו של הרב זוננפלד אמר גימטריא זו לרבי אהרן קוטלר זצ"ל, לא יכול היה הגאון לכבוש את התפעלותו ואמר: בטוחני גימטריא זו ברוח הקדש נאמרה!

ואף הוסיף נופך משלו, כי עתה נתיישבו לו דברי רש"י על "ויעתר לו" - "נתפצר ונתפייס ונתפתה לו", כי כאן היתה ההיענות מלווה בהתפייסות ובהתפתות,

שנתפייס ונתפתה הקב"ה להקדים לידתו של עשיו בחמש שנים, אע"פ שעל ידי כך התקצרו ימיו של אברהם בחמש שנים.

"ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ה'" (כה, כא)

ברש"י: ויעתר, הרבה והפציר בתפלה וכו'. לנכח אשתו, זה עומד בזוית זו ומתפלל, וזו עומדת בזוית זו ומתפללת. ויעתר לו, לו ולא לה, שאין דומה תפלת צדיק בן רשע לתפלת צדיק בן צדיק, לפיכך לו ולא לה.

הקב"ה נענה לתפלתו של יצחק, ולא לתפלתה של רבקה. מדוע? כי תפלתו של צדיק בן צדיק עולה ומתקבלת יותר מתפלתו של צדיק בן רשע. ולכאורה הדברים הללו מנוגדים לשכל הישר - הלא אדרבה, תפלתו של צדיק בן רשע צריכה להיות מקובלת יותר, שכן דרכו אל הצדקות עברה דרך מכשולים קשה הרבה יותר מזו שעבר צדיק בן צדיק, שהכל היה נח ומוכן לפניו ובנקל הגיע לדרגת צדקותו.

האמת היא, שאם מתבוננים יותר לעמק, מתקבלת תמונה שונה לחלוטין. אמנם כן, צדיק בן רשע עשה מאמץ עצום כדי להגיע אל צדקותו. כלם היו נגדו, המשפחה, החברים וכל החינוך שקבל והאווירה שבה היה חי, לא הניחו לו לעלות על דרך ה'. היה עליו לכבש את רצונותיו ולגבור בכוחות אדירים על רצונותיו ונטיותיו הטבעיות, כדי להגיע לדרך עבודת ה'.

אולם סאת נסיונותיו של צדיק בן צדיק גדולה יותר. ממנו מצפים, מרגע הולדתו, שיהיה משהו בקנה מדה של ה'חפץ חיים', ואם לא, לפחות שיהיה כמו אבא. והלא אבא הוא כבר אדם מבוגר, והבן הצעיר זקוק למנוחה ולמשחק כדרך הילדים, וכל צעד שצועד הבן, אם אינו ממש בדרך העליה, מיד מזכה אותו בקיתונות של מוסר כדורבנות - מתי תגדל! מתי נזכה לראות ממך נחת? מדוע אינך לומד עכשיו? הלא אתה הבן של הרב, לא מתאים לך להתנהג כך. הוא לא יכול לצאת לחופש, כי נועד לגדולות ואין פנאי לעסוק בשטויות. תמיד הוא נתון לתחרות ולמאמץ עצום, עד שנתן לומר, כי אם בסופו של דבר יצא ממנו צדיק, זהו לא מכיון שאביו צדיק, אלא למרות שאביו צדיק...

ולעומתו, בן הרשע, נכון שהיה לו קשה להגיע לצדקות, אולם, כשסוף סוף הגיע אליה, הוא חש תחושה מאד נעימה לנוכח מה שעשה, הוא מתבונן בבזו ובשאט נפש בדרך החיים של אביו, ומרוצה מאד מדרכו החדשה.

קשייו של צדיק בן צדיק גדולים פי כמה. לא לחינם נשמעת תפילתו יותר.

"הלעיטני נא" (כה, ל)

שמעתי מידידי **רבי אליהו אלבוים** שיחי':

מסופר על ה'**אמרי אמת**', שלפני השואה הגיע לביקור בארץ ישראל.

בליל הסדר באמצע הסדר, בנו הצעיר, ה'בית ישראל', נעלם. כשחזר שאל אותו אביו לפרש העלמותו, והוא הסביר: "הלכתי לראות ולשמע איך עם ישראל עורך את ה'סדר'".

- "נו, ומה שמעת'?"

- "עברתי ליד ביתו של חכם ספרדי ושמעתי אותו מסביר את הפסוק "אל תאכלו ממנו נא" כך: כאשר יעקב התחפש לעשו ובא לפני אביו, אמר לו: 'קום נא שבה', ואז חשד יצחק שזה יעקב, כי עשיו לא מדבר כך. ולכאורה, הרי מצאנו שגם עשו אמר נא - 'הלעיטני נא'?! אלא ששם 'נא' הכוונה לא מבשל. עשו היה כל כך רעב, שלא היה אכפת לו לאכול תבשיל שאינו מבשל דיו. אין זמן, תן לי הכל מהר, שפך לי לתוך הפה... בצורה כזו, אמר אותו חכם, אכן אסור לאכול, וזוהי כונת הציווי "אל תאכלו ממנו נא".

כשחזר ה'אמרי אמת' חזרה לפולין, אמר לחסידיו: "הבאתי לכם מ'פרות' ארץ ישראל", ושטח בפניהם את הרעיון ששמע בנו מאותו חכם ספרדי.

"והרביתי את זרעך ככוכבי השמים" (כו, ד)

עם ישראל נמשלים, במקומות שונים, לכוכבי השמים ולחול אשר על שפת הים.

ואומרת הגמרא (מגילה טז ע"א), שכאשר עם ישראל עולים, הריהם נמשלים לכוכבים, וכשהם יורדים, חלילה - נמשלים לעפר ולחול הים.

הכוכבים בשמים נראים 'פזורים', כל אחד בפני עצמו, שהרי אלפי קילומטרים מפרידים בין כוכב לכוכב.

גרגרי החול, לעומת זאת, נראים כ'דבוקים' זה בזה, אחוזים יחד - כסמל האחדות. אך האמת הפוכה -

אומר רבי ישראל מטשורקטוב זצ"ל (ומובא בהגש"פ "אדיר במלוכה") - הכוכבים מאגדים בקבוצות קבוצות סביב הכוכב הגדול והמאיר שבכולם, דוגמת מערכת השמש. ואילו חול הים - כל גרגר לעצמו הוא, וכל רוח מצויה מפריחה אותו ממקומו...

כך עם ישראל - כאשר הם מצויים 'למטה', בדרגה נמוכה, הריהם כמו החול, ללא אחדות, וכל רוח מצויה מפריחה...

כך עם ישראל - כאשר הם מצויים 'למטה', בדרגה נמוכה, הריהם כמו החול, ללא אחדות, וכל רוח מצויה מפריחה...

אך כשהם באחדות, דהינו כולם מסתובבים סביב התורה והיא המאחדת אותם, הם למעלה, בדרגה גבוהה...

"אם תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו

עמך רק טוב ונשלחך בשלום" (כו, כט)

במגלת אסתר, כאשר שואל המלך אחשוורוש מה נעשה למרדכי בעבור חשיפת פרשית בגתן ותרש, עונים משרתי המלך: "לא נעשה עמו דבר".

ובאר **רבי מאיר שפירא מלובלין**: אין הכוונה שלא נתנו לו שכר. אדרבה, משרתי המלך מציינים שאכן נתן לו שכר רב - לא נעשה עמו דבר! כלומר: דיו שלא השלכנו עליו בקבוק תבערה או התנפלנו עליו בחמת זעם, וזהו שכרו...

גם כאן, מבאר הרב ראובן קרלנשטיין שליט"א, אומרים אבימלך ואנשיו ליצחק: "...לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק טוב"... כלומר, השכר הגדול שקבלת מאתנו הוא ש"לא נגענוך... ונשלחך בשלום", וכי הנך מבין את משמעות הדבר שיהודי יתהלך בינינו ויצא מעמנו ללא פגע?!...

"ותהיין מרת רוח" (כו, לה)

רש"י: כל מעשיהן היו להכעיס ולעצבון... שהיו עובדות עבודה זרה.

תקוות כל אב ואם בישראל היא לראות את ילדם מקים תורה ומצוות, וממשיך במסורת הדורות, ותפלתו לרוות נחת יהודית אמתית מכל יוצאי חלציו. לתקווה זו שתפים כלל עם ישראל, למקטניהם ועד גדוליהם...

בספר "ניחוחה של תורה" מספר כי בשמחת נשואי רבי משלם דוד הלוי סולוביצ'יק עלה לאחר החופה אבי החתן, מרן הגרי"ז, לחדר מיוחד שהוכן עבורו כדי לפוש מעט, כשאלו מתלווים בניו והגאון רבי משה שמואל שפירא, בן דודו.

את פרק זמן המנוחה הקצר הזה נצל הרב מבריסק לקריאת צרור מכתבי הברכות והמברקים שנשלחו לכבוד החתונה.

והנה נתקלו עיניו במכתבו של הגאון רבי אריה שפירא, גאב"ד ביאליסטוק, שהיה דודו. כשקרא את תוכנו אורו עיניו, והבעת קורת רוח היתה נסוכה על פניו, והוא נענה ואמר:

"הדוד, רבי אריה, יודע לברך... מה הדוד כותב לי? שיהיה לי נחת, בריאות, אשר, פרנסה ורב שמחות..."

כל יתר המברכים לרגל החתונה, מברכים אותי שאזכה לראות בבנין בית המקדש ובביאת משיח צדקנו... וכי סבורים הם שהרב מבריסק איננו צריך נחת?... איננו צריך בריאות?... הדוד רבי אריה יודע לכתוב לי שאהיה בריא ושתהיה לי נחת!..."

